

# מספרים עצמאות

הגדה לחג העצמאות





# מספרים עצמות

הגדה לחג העצמות

8	-	זיקה
12	-	כמיהה
16	-	תוקף
20	-	שבר
24	-	תקומה
28	-	חזון
32	-	תקוות

מהדורה שנייה - נדפסה בערב יום העצמאות התשע"ז  
מהדורה ראשונה נדפסה בערב יום העצמאות התשע"ו

ליקטו וערכו: איציק גרינוולד מבטח, אמיר רובין, בת חן נבו, יהודית (דיתה) עתידיה,  
יונדב תפוחי, יפעה גרינוולד מבטח, נעמי רואן, סיון מס, ענבל זידר, קמה כהן קולה, תמיר  
מנצור כרמל.  
סייעו: עינבל בלזר שלם, רגב בן דוד, שלומי פרלמוטר.

ליצירת קשר: [IndependenceTales@gmail.com](mailto:IndependenceTales@gmail.com)  
© כל הזכויות שמורות לכותבים ולאקו"ם

צילומים: ויקיפדיה  
עיצוב גרפי: סטודיו ומכון גדעון דן לכרטוגרפיה, ירושלים

אנחנו מבקשים להודות לחברה למתנ"סים, לארגון רשות הרבים ולמנהל קהילתי בית  
הכרם על עזרתם בהפקת ההגדה.  
עוד אנחנו מבקשים להודות לאלעד מנצור, ד"ר עופר קורנפלד, עפר יונך, החברה  
למתנ"סים, מניין "משכנות ישראל" - כפר אדומים, ומנהל קהילתי גינות העיר על  
תמיכתם הנדיבה בהפקת ההגדה.

# אל עורכי הסדר,

## הגדת יום עצמאות - על שום מה?

ההגדה המונחת לפניכם נכתבה כמענה לצורך של רבים לצקת תוכן לחגנו הלאומי - יום העצמאות. חשבנו שמתאים לערוך "סדר יום העצמאות" בדומה ל"סדר פסח" המסורתי, סדר שיערך בתפר שבין יום הזיכרון ליום העצמאות, ובמהלכו לקרוא הגדה זו - כולה או חלקה. אפשר כמובן להשתמש בהגדה ביום העצמאות עצמו או בסמוך לו.

זוהי המהדורה השנייה של ההגדה. מהדורה זו תוקנה לאור הלקחים והתובנות שהפקנו מהמהדורה הראשונה שנכתבה בחורף תשע"ו במסגרת תכנית "גונוי ירושלים". התוכנית ביקשה לפתח עיר ושכונות, שבהן התרבות היהודית-ישראלית, נוצרת, נוכחת ומתפתחת, על-ידי קבוצות תושבים פעילים. התוכנית נוסדה ונתמכה ע"י החברה למתנ"סים וקרן אבי חי, מתוך רצון לייצר סדר יום יהודי-ישראלי-פלורליסטי במרחב הציבורי השכונתי והעירוני.

## מה תמצאו בהגדה?

ההגדה נפתחת בטקס הבדלה קצר, שמטרתו לתווך בין תוגת יום הזיכרון לשמחת יום העצמאות. לאחר ההבדלה, מוצע לערוך קידוש שנכתב במיוחד לכבוד חג העצמאות.

מגילת העצמאות מהווה את שלד ההגדה. המגילה מחולקת לשבעה חלקים, לכל חלק מותאם שער קצר בהגדה.

## שבעת השערים

**זיקה** - החיבור רב השנים שבין העם היהודי לארץ ישראל.  
**כמיהה** - הריחוק מהארץ הטובה, זבת החלב והדבש, והכמיהה לה בשנות הגלות, לצד ההתגבשות המחודשת כאומה חיה באמצעות הלשון, התרבות והעשייה החלוצית.  
**תוקף** - מאמץ התנועה הציונית להכרה בינלאומית בקשר שבין היהודים לארץ אבותיהם ואימותיהם. שיאיו הבולטים הם הקונגרס הציוני הראשון והצהרת בלפור.

**שבר** - כותבי מגילת העצמאות, ואנו בעקבותיהם; כורכים את חורבן הקהילות היהודיות במלחמת העולם השנייה עם מאמצי היישוב העברי לפעול למען הצלתן.

**תקומה** - הרגע המרגש שבו דוד בן גוריון הכריז על הקמת המדינה!

**חזון** - איזו מדינה קיוונו להקים כאן? רצינו דמוקרטיה, רצינו מדינה יהודית, רצינו מדינה שיש בה חירות, שוויון ומוסר לאור חזון נביאי ישראל. אנחנו מצליחים?

**תקוות** - פרק זה, בעקבות החלק המסיים את מגילת העצמאות, פונה לאומות העולם וליהדות התפוצות, ועיקרו - קריאה לשלום ונסיכת תקווה.

כל אחד מפרקי הגדה זו מקיף שני עמודים בלבד, במרכזם - קטעי קריאה ושירים הקשורים לתוכן הקטע ממגילת העצמאות, וסביבם - תוספות, הבהרות והצעות לדיונים ולהפעלות.

### **כיצד ניתן להשתמש בהגדה בחג העצמאות?**

בעיני רוחנו אנו, עורכי הגדת יום העצמאות, רואים שולחן חגיגי, ממש כמו בליל הסדר או בסדר ט"ו בשבט, עליו מאכלים ייחודיים לחג העצמאות, ולפני כל סועד מונחת ההגדה. אנחנו ממליצים לעורכי הסדר לעיין בהגדה מראש ולהתאים את קטעי הקריאה, השירים, השאלות והפעילויות למשתתפי הסדר. כמובן שאפשר לוותר על ההכנה מראש ולערב את המשתתפים בבחירת החומרים.

אנחנו מקווים כי ההגדה תשמש אתכם ואת בני ביתכם בחגיגות מלאות תוכן ושמחה, הכרת הטוב והוקרת תודה.

חג עצמאות שמח,  
עורכי ההגדה

# צלחת הסדר



שבעת המינים שארץ ישראל  
נתברכה בהם



# הבדלה

מדליקים נר הבדלה כחול לבן

מחה על העצ־  
מאות הלאומית  
של העם היהודי,  
במדינתו. שנית,  
את החובה לה־  
בין את ההק־  
שר ההיסטורי  
של הנפילה,  
במסגרת הפע־  
לת הכוח ובניין  
הכוח של הזרוע  
של הצבאית של  
המדינה. ושלי־  
שית, שאין להפ־  
ריד בין השניים.

סמיכותם של  
יום הזיכרון  
ויום העצמאות  
באה לומר לנו  
שראוי להיכנס  
ליום העצמאות

מתוך יום הזיכרון, ראוי להיכנס אל  
השמחה גם מתוך נימה של עצבות,  
וגם ראוי להתרפק על דמויותיהם של  
הנופלים, בתוגה, בשברון לב, עם נימה  
של תחושת עצמאות, שהיא נימה של  
תודעת אחריות. לפעמים מספרים  
לנו אנשים שקשה להם לעבור מיום  
הזיכרון אל יום העצמאות. זו עדות  
הנעוצה באי-הבנה. הצירוף של יום  
הזיכרון ויום העצמאות אינו צירוף של  
יום שכולו אך ורק תוגה עם יום שכולו  
אך ורק שמחה. במעבר מיום הזיכרון  
ליום העצמאות, אדם כמו מעביר את  
שיווי המשקל שלו "מרגל לרגל", מן  
הרגל העומדת על היגון, אל הרגל  
העומדת על האחריות. ובשני הימים,  
רגל אחת עומדת פה ורגל אחת עומדת  
שם.

לְכֹל זְמַן וְעַתָּה לְכֹל-חֹפֶץ תַּחַת הַשָּׁמַיִם.  
עַת לְלֶדֶת  
עַת לְטַעַת  
וְטוֹעַ.  
עַת לְהַרְג  
עַת לְפָרוֹץ  
עַת לְכַפֹּת  
עַת סְפוֹד  
עַת לְהַשְׁלִיךְ אֲבָנִים  
אֲבָנִים  
עַת לְחַבֹּק  
מִחֻבֵּק.  
עַת לְבַקֵּשׁ  
עַת לְשַׁמֹּר  
עַת לְקַרֹּעַ  
עַת לְחַשׂוֹת  
עַת לְאַהֵב  
עַת מְלַחֵמָה

קהלת ג, א-ח

למדינת-ישראל  
ארבעה סמ־  
לים. כולם יק־  
רים לליבי, כמות  
שהם, ולא ארצה  
לראות שינוי  
קל שבקלים  
באף אחד מהם.  
אדרבה, ארצה  
לראות כל ילד  
וילדה שלנו מבי־  
נים אותם היטב  
ומכבדים אותם  
כראוי. דגל מגן  
דוד כחול-לבן,  
המנון "התקווה"  
וסמל המנורה  
עם עלי הזית.  
ועוד אחד: הצי־  
רופ של יום הזי־  
כרון ויום העצ־  
מאות, בזה אחר זה.

הצירוף הזה מיוחד במינו, גם בהש־  
וואה לסמלים האחרים, גם בהשוואה  
למנהגי העמים. בעיניי הוא יותר עמוק  
ומוצלח מן הסמלים האחרים. אני יכול  
לתאר לעצמי שלמדינת-ישראל היה  
דגל אחר. הרי היה מי שחשב על דגל  
שבעה כוכבים זהובים. אני יכול לתאר  
לעצמי המנון אחר. הלא ראיתי נוסח  
אחר של "התקווה" וראיתי שירים אחר־  
רים שרצו להיות המנון. ואני יכול לתאר  
לעצמי סמל אחר, לא מנורה. אבל אני  
לא יכול לתאר לעצמי שום שיבוץ אחר  
של יום הזיכרון בלוח השנה הישרא־  
לי שיהיה טוב יותר, חכם יותר, מרגש  
יותר, מאשר ביום ד" באייר, צמוד ליום  
העצמאות. הצירוף המיוחד הזה מבטא,  
ראשית, את החובה לזכור, להכיר  
ולהוקיר את הנופלים, גם בתוך הש־



# קידוש ליום העצמאות

מוזגים כוס יין ראשונה לקידוש חג יום עצמאותנו

י' וּמִי הָעֲצֵמָאוֹת וַיְכַלּוּ וַיִּתְּמוּ יְמֵי הַגָּלוֹת,  
וַיְכַל עִם יִשְׂרָאֵל בֶּ-הַ בְּאֵיִר לְחֵתוֹם מְגַלְתוֹ,  
וַיִּכְרַז בּוֹ בַיּוֹם עַל הַקֶּמֶת יִשְׂרָאֵל מְדִינָתוֹ,  
וַיְגַמֵּר הָעָם אֶת הַהִלָּל עַל פְּאָר יִצִּירְתוֹ  
וַיַּעֲשֶׂהוּ לְיוֹם חַג לְדוֹרוֹת  
כִּי בּוֹ הִגִּשִׁים אֶת מִקְצֵת הַחֲלוּמוֹת



**בְּרוּךְ אַתָּה ה' אֱלֹהֵינוּ מֶלֶךְ הָעוֹלָם בּוֹרֵא פְּרֵי הַגֶּפֶן.**

בְּבָרַךְ אֶת עַם יִשְׂרָאֵל, עַם עוֹלָם,  
אֲשֶׁר קִדְּשׁ הַחַיִּים וְרָצָה בָהֶם,  
וַיּוֹם חַג עֲצֵמָאוֹתוֹ בְּאַהֲבָה וּבְרִצּוֹן הוֹרִישׁ לָנוּ,  
זִיכְרוֹן לְדוֹר הַתְּקוּמָה, רֵאשִׁית צְמִיחַת הַגָּאֻלָּה,  
זִכְרֵ לַיִּצִּיָּאָה מִשְׁעֶבֶד גְּלוּיּוֹת,  
וַיּוֹם חַג זֶה לְאַהֲבָה וּלְשָׁלוֹם הַנְּחִילָנוּ.  
בְּרוּךְ הָעָם אֲשֶׁר הַיּוֹם יוֹם חַג עֲצֵמָאוֹתוֹ.

יעקב מעוז  
אנו מכריזים בזאת

שותים כוס יין ראשונה









בארץ-ישראל קם העם  
היהודי, בה עוצבה  
דמותו הרוחנית, הדתית  
והעדינית, בה חי חיי  
קוממיות פעלכתית, בה  
יצר נכסי תרבות לאומיים  
וכלל-אנשיים והוריש  
לעולם כולו את ספר  
הספרים הנצחי.

פנילת העצמאות

## שאלה לדיון

האמנם קם העם היהודי בארץ ישראל?



### חיים ויצמן

1874-1952

נשיאה הראשון של מדינת ישראל. נולד באימפריה הרוסית, למד כימיה בשוויץ והיה פרופסור באוניברסיטת מנצ'סטר שבבריטניה. כבר בנעוריו פעל להחייאת השפה העברית. היה מראשי הציונות, והנהיג את הזרם שדגל בשילוב בין הציונות המדינית לציונות המעשית. כיהן כנשיאה הרביעי של ההסתדרות הציונית. בארץ יזם את הקמת "מכון זיו" (שלימים הוסב שמו ל"מכון ויצמן") ברחובות ואף נמנה על חוקריו. נפטר במהלך הקדנציה השניה שלו כנשיא המדינה, ונקבר, לבקשתו, בגן ביתו ברחובות.



### זאב ז'בוטינסקי

1880 - 1940

מנהיג ציוני יליד אודסה שברוסיה. מהוגי הדעות הציוניים החשובים. ממקימי הגדודים העבריים, שלחמו במלחמת העולם הראשונה במסגרת הצבא הבריטי. דגל בהקמת כוח צבאי יהודי בארץ ישראל, והיה ראש בית"ר ומנהיג האצ"ל. התפרסם גם כסופר, משורר ומתרגם. נפטר בארה"ב במהלך שליחותו. ארונו הועלה ארצה ב-1964, ונקבר בהר הרצל.

כִּי ה"א-לֵהִיָּךְ מִבִּיאֵךְ אֶל אֶרֶץ טוֹבָה, אֶרֶץ נַחֲלֵי מַיִם, עֵינַת וּתְהֵמַת יִצְאִים בְּבִקְעָה וּבְהָר. אֶרֶץ חֹטָה וּשְׁעָרָה וּגְפֹן וּתְאֵנָה וְרִמּוֹן, אֶרֶץ זֵית שֶׁמֶן וּדְבָשׁ. אֶרֶץ אֲשֶׁר לֹא בְּמִסְכַּנְתָּ תֹאכֵל בָּהּ לֶחֶם, לֹא תַחֲסֹר כָּל בָּהּ, אֶרֶץ אֲשֶׁר אֲבִנֶיהָ בְרוֹזֵל וּמְהַרְרֶיהָ תַחְצֹב נְחֹשֶׁת.

דברים  
ח", ז-ט

חיים ויצמן נשאל על ידי חבר בית הלורדים הבריטי: "מדוע אתם היהודים מתעקשים על פלשתינה, כאשר ישנן כל כך הרבה מדינות לא-מפותחות בהן אתם יכולים להתיישב בנוחות רבה יותר?"

ויצמן ענה: "מדוע אתה, כבוד הלורד, נוהג לנסוע בכל סוף שבוע 30 קילומטר לבקר את אמך, כשיש נשים זקנות רבות כל כך שגרות ממש סמוך לביתך?"

חיים ויצמן  
מקור בלתי ידוע

כל אשר עברי בקרבנו ניתן לנו על ידי ארץ ישראל; כל השאר אשר בנו - איננו עברי. ישראל וארץ ישראל - חד הן, שם נולדנו כאומה ושם בגרנו. וכאשר באה הסערה והטילתנו אל מחוץ לתחומי הארץ, לא יכולנו עוד לגדול, כפי שלא יוכל לגדול עץ שנעקר מן הארץ, וכל חיינו הוקדשו רק לשמירה על ייחודנו זה שנוצר בארץ ישראל.

זאב ז'בוטינסקי  
ציונות וארץ ישראל



שאלה לדיון

בפסוק מבקש אלוהים מאברהם להתהלך בארץ כדי להכירה, לבסס ולהעמיק את הקשר אליה. הגם בימינו יש חשיבות לטיולים בארץ, ככלי לחיזוק הקשר שלנו אליה?

הצעה לפעילות



איפה טיילתם בארץ ישראל השנה? איזה מקום מצא חן בעיניכם במיוחד? מה למדתם על הארץ בטיול?

שאלה לדיון

הן בפסח והן ביום העצמאות אנו חוגגים את יציאת עמנו לחירות. מה דומה ומה שונה בין שני המועדים?



קום והתהלך בארץ לארצה ולרחבה  
כי לך אתננה

בראשית  
י"ג, י"ז



קום והתהלך בארץ בתרמיל ובמקל  
והדאי תפגש בדרך שוב את ארץ ישראל.  
יחבקו אותך דרכיה של הארץ הטובה  
היא תקרא אותך אליה  
כמו אל ערש אהבה.

זאת אכן אותה הארץ, זו אותה האדמה  
ואותה פסת הסלע הנצרבת בחמה  
ומתחת לאספלט לבניני הראוה  
מסתתרת המולדת בישנית ועונה.

קום והתהלך בארץ בתרמיל ובמקל  
והדאי תפגש בדרך שוב את ארץ ישראל.  
יחבקו אותך דרכיה של הארץ הטובה  
היא תקרא אותך אליה  
כמו אל ערש אהבה. קמץ מיותר  
וכרמי עצי הזית ומסתור המעין  
עוד שומרים את חלומה וחלומנו הישן  
וגגות אודמים על הר וילדים על השבילים  
במקום שבו הלכנו עם חגור ותרמילים.

יורם טהר לב  
קום והתהלך בארץ



מוזגים כוס שניה לכבוד החלוצים שהגו ועשו  
למען הקמת המדינה



לאחר שהוגלה העם פארצו בכוח הזרוע  
שער לה אפונים בכל ארצות פזוריו,  
ולא חדל עתפילה ועתקוה לשוב לארצו  
ולחדש בתוכה את חירותו העדינית.

עתוך קשר היסטורי ועסורתי זה חתרו  
היהודים בכל דור לשוב ולהאחז בעולדתם  
העתיקה; ובדורות האחרונים שבו לארצם  
בהפונים, וחלוצים, מעפילים ועגינים  
הפריחו נשמות, החיו שפתם העברית,  
בנו כפרים וערים, והקימו ישוב גדל והולך  
השליט על עשקו ותרבותו, שזחר שלום  
ועגן על עצמו, עביא ברכת הקידמה לכל  
תושבי הארץ ונושא נפשו לעצמאות  
עלכתית.





### שאלה לדיון

ירושלים אינה מוזכרת במגילת העצמאות. מה היתה יכולה להיות הסיבה לכך?

### רבי יהודה בן שמואל

הלוי (ריה"ל)

1141-1075

משורר ופילוסוף בתור הזהב של יהדות ספרד. מגדולי הכותבים היהודיים בימי הביניים ובכלל. יצירתו המרכזית היא "ספר ההוכחה והראייה להגנת הדת הבזויה והשפלה" (שנכתב בערבית, ומוכר בתרגומו לעברית כ"ספר הכוזרי"), ספר הנחשב כאחד מעמודי התווך של ההגות היהודית. וכמו כן כתב שירים רבים, ביניהם "ציון הלא תשאל".

### שמואל יוסף (ש"י) עגנון

1970-1887

סופר עברי, חתן פרס נובל לספרות לשנת 1966 (יחד עם נלי זק"ש). יליד בוצ'ץ שבגליציה - אוקראינה היום. עלה לארץ ב-1908, ירד לגרמניה, עלה שוב ב-1924 והשתקע בירושלים. בכתיבתו הושפע ושילב מהתרבות היהודית: מקרא, מדרש, תרבות תורנית וסיפורי חסידים.



### הצעה לפעילות

ספרו מאיזה ארצות הגיעו משפחותיכם לארץ ישראל? באיזה שפות דיברו באותן ארצות? ומדוע בחרו לעלות ארצה?

על נהרות בְּכַל שֵׁם יִשְׁכְּנוּ גַם בְּכִינוּ, בְּזָכְרָנוּ אֶת צִיּוֹן. על עֲרָבִים בְּתוֹכָהּ תִּלְיָנוּ כְּנִרוֹתֵינוּ. כִּי שֵׁם שְׁאֵלוֹנוּ שׁוּבֵינוּ דְּבָרֵי שִׁיר, וְתוֹלְלֵינוּ שְׁמִחָה: שִׁירוּ לָנוּ מִשִּׁיר צִיּוֹן. אִיךָ נָשִׁיר אֶת שִׁיר ה', על אֲדַמַּת נֶכֶר? אִם אֲשַׁכְּחֶךָ יְרוּשָׁלַיִם תִּשְׁכַּח יְמִינִי. תִּדְבַּק לְשׁוֹנֵי לַחֲפֵי אִם לֹא אֲזַכְּרֶכֶי, אִם לֹא אֲעֵלָה אֶת יְרוּשָׁלַיִם עַל רֹאשׁ שְׁמִחָתִי.

תהילים קלז, א-ו

לְבִי בְּמִזְרַח וְאֹנְכִי בְּסוּף מְעָרָב  
אִין אֲטַעֲמָה אֶת אֲשֶׁר אֶכֶל וְאִין יַעֲרָב  
אִיכָה אֲשַׁלֵּם נְדָרִי וְאֶסְרִי, בְּעוֹד  
צִיּוֹן בְּחַבְלֵי אָדוּם וְאֲנִי בְּכַבֵּל עָרָב  
יִקַּל בְּעֵינַי עֵזָב כֹּל טוֹב סִפְרָד, כְּמוֹ  
יִקַּר בְּעֵינַי רֹאוֹת עֲפֹרוֹת דְּבִיר נַחְרָב.

רבי יהודה הלוי  
לבי במזרח

מתוך קטסטרופה היסטורית שהחריב טיטוס מלך רומי את ירושלים וגלה ישראל מארצו נולדתי אני באחת מערי הגולה. אבל בכל עת תמיד דומה הייתי עלי כמי שנולד בירושלים.

ש"י עגנון  
מנאומו בטקס קבלת פרס נובל

בכיתה הייתה תלויה מפה גאוגרפית, וכשהייתה הפסקה אני התחלתי לחשב כמה קילומטרים יש מגֶאָבְס\* לארץ ישראל בקו אווירי, זה נכנס לי לראש. עשיתי את החישוב, ויצא לי בערך שלושת אלפים ק"מ וזה באמת נכון. אמרתי לעצמי שיבוא זמן ואני אגיע לארץ.

\*עיר בתוניסיה

יוסף מימון  
ארכיון יד ושם

### ? הידעת?

בסרט "גבעת חלפון אינה עונה" שר סרג"ו קונסטצה את המילים הראשונות מ"ברכת עם" רגע לפני שזרק רימון אל החולות.

### ? הידעת?

השיר "ברכת עם" נכתב על ידי ביאליק ב-1894 וכלל במקור שמונה בתים. הבית הראשון, המופיע כאן, הפך במהרה לאחד מהמנוני הפועלים בארץ ישראל ונקרא בפי-כל "תחזקנה" על שם המילה הפותחת. ביאליק עצמו לא אהב את העובדה ש"ברכת עם" שלו הפך להמנון, ובעת שהשתתף בטקסים שבהם הושר וכל הקהל קם על רגליו – נהג להישאר לשבת.

### ? הידעת?

השיר חי הושר ע"י עפרה חזה באירוויזיון של שנת 1983, אשר נערך במינכן. מספרים מפי אהוד מנור, שהחליט לכתוב שיר זה כששמע שהאירוויזיון עתיד להערך בגרמניה. רבים התרגשו לשמוע את המילים "עם ישראל חי" מושרות על אדמת גרמניה, פחות מארבעים שנים אחרי השואה. השיר הגיע למקום השני.

כמו שהיהודים אינם יכולים להיות עם חי באמת אלא בשובם לארץ האבות, כן אינם יכולים להיות עם חי אלא בשובם ללשון האבות ולהשתמש בה לא בלבד בספר, בדברים שבקדשה או שבחכמה בלבד [...] אלא דווקא בדבור-פה, מגדולם ועד קטנם, נשים וטף, בחור ובתולה, בכל ענייני החיים, ובכל שעות היום והלילה, ככל הגוים...

אליעזר בן יהודה  
הקדמה למבוא הגדול למילון

תְּחַזְקֵנָה יְדֵי כָל-אֲחֵינוּ הַמְּחֻנָּנִים  
עֲפֹרֹת אֶרְצֵנוּ בְּאֶשֶׁר הֵם שָׁם;  
אֵל יִפְלֵ רֹחֲכֶם - עֲלִיזִים, מִתְרוֹנְנִים  
בְּאוֹ שְׁכֶם אַחַד לְעֶזְרַת הָעָם!

חיים נחמן ביאליק  
ברכת עם



שמעו אחי, אני עוד חי ושתי עיני עוד נישאות לאור. זה השיר שסבא שר אתמול לאבא והיום אני.

רבים חוחי אך גם פרחי ולפני שנים רבות מספור. הומים ימי חי חי ולילתי חי חי ובשמי עמוד האש עוד קם.

אני שואל ומתפלל טוב שלא אבדה עוד התקווה. אשיר בלי די, חי חי אפרוש ידי חי חי לידידי אשר מעבר ים.

עובר מזמור מדור לדור, כמעין מאז ועד עולם

אני שואל... שמעו אחי, אני עוד חי ושתי עיני עוד נישאות לאור.

חי, חי, חי, אני עוד חי. זה השיר שסבא שר אתמול לאבא והיום אני.

אני עוד חי, חי, חי, עם ישראל חי.

אהוד מנור  
חי









בישנת תרנ"ז (1897) נתכנס  
הקונגרס הציוני לקול קריאתנו  
של הוגה חזון המדינה  
היהודית תיאודור הרצל  
והכריז על זכות העם היהודי  
לתקומה לאומית בארצו.

זכות זו הוכרה בהצהרת  
בלפור פיוס ב" בנובמבר 1917  
ואושרה בפנדט פטעס חבר  
הלאומים, אשר נתן בפיוחד  
תוקף בין-לאומי לקשר  
ההיסטורי שבין העם היהודי  
לבין ארץ-ישראל ולזכות העם  
היהודי להקים עחדש את ביתנו  
הלאומי.

## בנימין זאב הרצל

1860-1904

חווה המדינה. יליד בודפשט שבהונגריה. למד משפטים בווינה, אך נטש את מקצועו זה ועסק בעיתונות, בספרות ובמחזאות. האנטישמיות אליה נחשף בחייו ובמסגרת עבודתו כעיתונאי הביאה אותו לייסוד התנועה הציונית ולארגון הקונגרסים היהודיים. ספריו "מדינת היהודים" ו"אלטנוילנד" ובעיקר פעילותו המדינית והציבורית בקרב שועי עולם - הסולטן התורכי, הקיסר הגרמני, שר המושבות הבריטי ואפילו האפיפיור - מילאו תפקיד חשוב בהקמת מדינת ישראל.

הרצל נפטר לאחר כ- 10 שנות פעילות ציונית, 44 שנים לפני קום המדינה, והוא בן 44 בלבד. הוא נקבר בווינה, וב-1949 הועלה ארוננו, לבקשתו, לארץ, ונטמן בהר שנקרא על שמו - הר הרצל.

## ? הידעת?

במלחמת העולם הראשונה, בשנים 1914-1918, היווה האצטון רכיב חיוני ביצירת חומרי נפץ. רוב המחצבים בהם נכרה המינרל ששימש להפקת אצטון היו ברשות הגרמנים, ובבריטניה - שנלחמה בגרמנים - נוצר מחסור חמור באצטון. הבעיה נפתרה בדרך מקורית: נמצא מין של חיידקים המפרק עמילן, ובתהליך הפירוק נוצר אצטון! המדען שגילה את התהליך, ובכך שחרר את בריטניה מהתלות במחצב לייצור חומרי נפץ, היה חיים וייצמן - לימים נשיאה הראשון של מדינת ישראל. מסופר שכאשר נשאל וייצמן מה ברצונו לקבל בתמורה לתרומתו הגדולה למאמץ המלחמה הבריטי, השיב: לעצמי - איני רוצה דבר. רוצה אני בית לעמי! ואכן - לפעילותו היה משקל רב בפרסום המסמך הבריטי הידוע בשם "הצהרת בלפור".

הרעיון - רעיון ישן הוא. הלא הוא תקומת מדינת היהודים. ארץ ישראל היא ארץ אבותינו אשר לא נשכחה לעולם. לזכרה יחרד לב עמנו ולשמעה יבואו רבים. כל איש מכם נושא עמו מעט מארץ הבחירה. על-כן האמן אאמין, כי יקום דור יהודים חדש ונפלא מן הארץ. המכבים יקומו לתחייה. אני חוזר על דברי הראשון. היהודים אשר ירצו, ישיגו את מדינתם. הגיעה השעה כי נהיה חופשיים על אדמתנו.

### אם תרצו - אין זו אגדה.

ואם לא תרצו - כל אשר סיפרתי לכם אגדה הוא ואגדה יוסיף להיות.

בנימין זאב הרצל  
אלטנוילנד

לורד רוטשילד היקר, לעונג לי להעביר לידך להלן, בשמה של ממשלת הוד מלכותו, את הצהרת ההזדהות עם השאיפות היהודיות הציוניות כפי שהוגשה לקבינט ואושרה על ידו: "ממשלת הוד מלכותו רואה בעין יפה הקמת בית לאומי לעם היהודי בארץ ישראל, ותשתדל במיטב מאמציה להקל על השגת מטרה זו, בתנאי ברור שלא ייעשה שום דבר העלול לפגוע בזכויות האזרחיות והדתיות של עדות לא יהודיות בארץ ישראל או בזכויות ובמעמד המדיני של יהודים בכל ארץ אחרת". אודה לך אם תביא את ההצהרה לידיעת ההסתדרות הציונית. בכבוד רב,  
ארתור ג'יימס בלפור

הלורד בלפור  
"הצהרת בלפור", 2 בנובמבר 1917

## ? הידעת?

הרצל פרסם את הספר מדינת היהודים בגרמנית ב-1896, שנה וחצי לפני הקונגרס הציוני הראשון. הספר עורר תגובות רבות; היו שראו בו נבואות מופרזות וקראו להרצל "משיח שקר", אך רבים אחרים שאבו השראה ותקווה מן הרעיונות בספר וכינו את הרצל "משה החדש".

## הצעה לפעילות

מה הייתם מספרים להרצל על מדינת ישראל בימינו? איזה פרט לדעתכם היה מפתיע אותו במיוחד?

## ? הידעת?

החלטת עצרת האו"ם 181 שקבעה כי בארץ ישראל תקומנה שתי מדינות - יהודית וערבית, התקבלה בכ"ט בנובמבר, 1947: בדיוק חמישים שנה לאחר שכתב הרצל ביומנו "בבאזל יסדתי את מדינת היהודים".

## ישראל דושמן

1884-1947

משורר עברי, פזמונאי, סופר, מתרגם ומורה. בין השירים שחיבר מוכרים במיוחד "השקדיה פורחת" ו"יונתן הקטן". את מילות השיר "פה בארץ חמדת אבות" חיבר דושמן לרגל טיול של תלמידיו לצפון הארץ, ללחן של הרמן צבי ארליך לשיר נודדים עגום ביידיש.

אילו באתי לסכם את קונגרס באזל באמרה אחת, שעליי לבטאה בפומבי, הרי הייתה זו: "בבאזל יסדתי את מדינת היהודים". לו אמרתי זאת היום בפומבי, הייתה התשובה צחוק מכל עברים. אולי בעוד חמש שנים, לכל היותר בעוד חמישים שנה, יכירו בה הכול.

בנימין זאב הרצל  
יומנו האישי



פֶּה בְּאַרְץ חֲמֵדַת אֲבוֹת  
תִּתְגַּשְׁמֶנָּה כָּל הַתְּקוּוֹת,  
פֶּה נְחִיָּה וּפֶה נֶצֶר,  
חַיֵּי זֶהַר חַיֵּי דָרוֹר,  
פֶּה תְּהֵא הַשְׂכִּינָה שׁוֹרָה,  
פֶּה תִפְרָח גַּם שְׁפֹת הַתּוֹרָה.  
נִירוּ נִיר, נִיר, נִיר,  
שִׁירוּ שִׁיר, שִׁיר, שִׁיר,  
גִּילוּ גִיל, גִּיל, גִּיל,  
כְּכֹר הַנְּצוּ וְנִצְנִים.

נִירוּ נִיר, נִיר, נִיר,  
שִׁירוּ שִׁיר, שִׁיר, שִׁיר,  
גִּילוּ גִיל, גִּיל, גִּיל, עוֹד יְבֹאוּ אֲרָעוֹנִים

ישראל דושמן  
פה בארץ חמדת אבות







השואה שנתחוללה על עם ישראל בזמן האחרון, בה הוכרעו לטבח מיליונים יהודים באירופה, הוכיחה מחדש בעליל את ההכרח בפתרון בעית העם היהודי מחוסר העולדת והעצמאות על-ידי חידוש המדינה היהודית בארץ-ישראל, אשר תפתח לרווחה את שערי העולדת לכל יהודי ותעניק לעם היהודי מעמד של אומה שווה-זכויות בתוך משפחת העמים.

שארית הפליטה שניצלה מהטבח הנאצי האיום באירופה ויהודי ארצות אחרות לא חדלו להעפיל לארץ-ישראל, על אף כל קושי, פניעה וסכנה, ולא פסקו לתבוע את זכותם לחיי כבוד, חירות ועמל-ישרים בעולדת עמם.

בעלחמת העולם השנייה תרם הישוב העברי בארץ את עלוא-חלקו לפאבק האומות השוחרות חירות ושלום נגד כוחות הרשע הנאצי, ובדם חייליו ובפאמצו העלחמתי קנה לו את הזכות להפנות עם העמים מייסדי ברית האומות הפאאחדות.

בְּלֶה בְּשָׂרֵי וְעוֹרֵי, שֶׁבֶר עֲצָמוֹתַי.  
 בְּנָה עָלַי וַיִּקַּף רֹאשׁ וּתְלָאָה.  
 בְּמַחְשָׁכִים הוֹשִׁיבֵנִי כְּמַתִּי עוֹלָם.  
 גָּדַר בְּעַדֵי וְלֹא אֶצֵּא, הַכְּבִיד נִחְשָׁתִי.  
 גַּם כִּי אֶזְעַק וְאֲשׁוּעַ שְׁתֵּם תְּפַלְתִּי.  
 גָּדַר דְּרָכֵי בְּגָזִית, נְתִיבֹתַי עוֹהָ.

איכה  
 ג, ד-ט

יש מכתבים הנכתבים לא על מנת להישלח. מכתבים, שמוכרחים לכתוב אותם, מבלי לשאול: האם יגיעו לתעודתם או לא?

מחרתיים אני מתחילה במשהו חדש. אולי אווילי, אולי דמיוני, אולי מסוכן, אולי אחד ממאה, אולי אחד מאלף ישלם בחייו. אולי בפחות מהחיים, אולי ביותר. אל תשאל מה, פעם תדע מה העניין.

גיורא יקירי, עליי להסביר לך משהו, להצטדק. עליי להתכונן לאותו רגע בו תעמוד פה, בתוך גבולות הארץ, מצפה לרגע בו ניפגש אחרי שש השנים וכשתשאל: איה היא? - יענוך בקיצור: אין, איננה!

\*גיורא היה אחיה של חנה סנש  
 חנה סנש  
 מיומנה



**חנה סנש**

1922-1944

נולדה בהונגריה ועלתה לארץ ישראל ב-1939 בהיותה בת 17. כחלק מקבוצת צעירים הקימה את קיבוץ שדות ים הסמוך לקיסריה. שירה המפורסם "הליכה לקיסריה" (המוכר כ"אלי, אלי") נכתב כשיר אופטימי ושמח אך קיבל משמעות הפוכה לאחר מותה.

ב-1943 התנדבה יחד עם 37 מבני היישוב העברי בארץ לצבא הבריטי, במטרה לצנוח מעבר לקווי האויב הנאצי ולארגן שם התנגדות מקומית. 26 מתוכם הוצנחו, ובהם חנה. חנה צנחה בקרואטיה ומשם עברה לארץ הולדתה הונגריה, שם נתפסה ונשפטה בעוון ריגול ובגידה.

ב-7 בנובמבר 1944, קודם שהסתיים משפטה, הוצאה להורג, בהיותה בת 23. ב-1950 הועלה ארונה ארצה והובא לקבורה בהר הרצל בירושלים. ראש הממשלה דוד בן-גוריון, שרי ממשלה והרמטכ"ל יגאל ידין הניחו זרי פרחים, וצנחנים ירו מטח כבוד לזכרה.

שאלה לדיון

מדוע לדעתכם כותבי מגילת העצמאות מצאו לנכון לשלב באירוע החגיגי של הכרזת העצמאות ציון של אסונות העם היהודי, ובראשם השואה? האם משברים של העם תורמים לבנייתו?

דוניה רוזן

1930 – 2007

נולדה בקוסוב שבגליציה. כל בני משפחתה ניספו בידי הנאצים, והיא נמלטה, נתפסה ונמלטה שוב. ב-1947 עלתה לארץ בספינת המעפילים "מדינת היהודים". את בארץ עבדה ב"יד ושם". את דבריה המצוטטים כאן כתבה ביומנה כשהתחבאה אחר רצח בני משפחתה, בהיותה בת 12 בלבד.



שמחה גוטרמן

1903-1944

חדור הכרה כי הוא מתעד כיליון עמו, סיכן שמחה גוטרמן את חייו ברשמו על פיסות נייר ארוכות את המתרחש לנגד עיניו בשואה. המחבר מגולל את פרשת ייסוריה של קהילת פלוצק בפולין: החרדות בטרם פרוץ המלחמה, כניסת הגרמנים, דרך הייסורים הארוכה של התעללות והשפלה והגירוש למחנות ההשמדה. כתב היד התגלה במקרה ב-1960 ופורסם ב-2004.

רוצה אני לבקשכם שלא תשכחו את המתים. רוצה אני להתחנן לפניכם ולבקשכם בכל לשון של בקשה שתנקמו את נקמתנו, שתיקחו נקם באותם הפושעים שידם האכזרית הוציאה אותנו מן החיים. רוצה אני שתקימו יד לנו - מצבה שתגיע עד השמים, ציון שיראה אותו העולם כולו - פסל לא משיש ולא מאבן, אלא ממעשים טובים. כי מאמינה אני באמונה שלמה, שרק מצבה כזאת עשויה להבטיח לכם וילדיכם עתיד טוב יותר, ואז לא ישוב אותו רשע שהשתלט על העולם והפך את החיים לגיהנום.

דוניה רוזן  
צוואה

חלום זה גרעינו נזרע עוד בימיה החשוכים של המלחמה, כאשר חשתי על בשרי את מכוות האש הקשה של האנטישמיות הפולנית, זו האנטישמיות שניצוצותיה ניתזו כלפי גם בשנים שלאחר המלחמה. ניסיון חיי המיוסרים כילד מלחמה לימד אותי, כי אין לו לעמנו אלא דרך אחת, והיא -להתקבץ בארצו, כדי לבנות ולהבנות בה. מולדת לכל פליטי התווה. ארץ שהוא יעצב על פי חלומותיו.

שמחה גוטרמן  
עלים מן האש



אֵלֵי, אֵלֵי  
שְׁלֵא יִגְמַר לְעוֹלָם  
הַחֹל וְהָיִים,  
רְשָׁרוּשׁ שֶׁל הַמַּיִם,  
בְּרֶק הַשָּׁמַיִם,  
תְּפִלַּת הָאָדָם.

חנה סנש  
הליכה לקיסריה



מוזגים כוס שלישית לחיי מדינת ישראל, תושביה,  
בונה ומגינה





בנובמבר 1947 קיבלה עצרת האומות הפאחדות  
החלטה המחייבת הקמת מדינה יהודית בארץ-ישראל;  
העצרת תבעה פאת תושבי ארץ-ישראל לאחוז בעצמם  
בכל הצעדים הנדרשים מצדס הם לביצוע ההחלטה.  
הכרה זו של האומות הפאחדות בזכות העם היהודי  
להקים את מדינתו אינה ניתנת להפקעה.

זוהי זכותנו הטבעית של העם היהודי להיות ככל עם ועם  
עומד ברשות עצמו במדינתו הריבונית.

לפיכך נתכנסנו, אנו חברי מועצת העם, נציגי הישוב  
העברי והתנועה הציונית, ביום סיום המנדט הבריטי על  
ארץ-ישראל, ובתוקף זכותנו הטבעית וההיסטורית ועל  
יסוד החלטת עצרת האומות הפאחדות

אנו מכריזים בזאת על הקמת מדינה  
יהודית בארץ ישראל, היא מדינת ישראל.

פגילת העצמאות



הצעה לפעילות

ארץ ישראל נבנית כל הזמן על ידי תושביה. הוסיפו בית לשיר של דתיה בן דור, ובו ספרו מה היתה תרומתכם השנה לבניית הארץ.



אַרְץ- יִשְׂרָאֵל שְׁלִי יִפֶּה וְגַם פּוֹרַחַת.  
 מִי בָּנָה וּמִי נָטַע?  
 כָּלְנוּ בַיַּחַד!  
 אֲנִי בְּנִיתִי בַּיַּת בְּאַרְץ- יִשְׂרָאֵל

אֲז יֵשׁ לָנוּ אֶרֶץ  
 וְיֵשׁ לָנוּ בַיַּת בְּאַרְץ- יִשְׂרָאֵל.

אַרְץ- יִשְׂרָאֵל שְׁלִי יִפֶּה וְגַם פּוֹרַחַת.  
 מִי בָּנָה וּמִי נָטַע?  
 כָּלְנוּ בַיַּחַד!  
 אֲנִי נָטַעְתִּי עַץ בְּאַרְץ- יִשְׂרָאֵל

אֲז יֵשׁ לָנוּ אֶרֶץ,  
 וְיֵשׁ לָנוּ בַיַּת,  
 וְיֵשׁ לָנוּ עֵץ, יִשְׂרָאֵל.

אַרְץ- יִשְׂרָאֵל שְׁלִי יִפֶּה וְגַם פּוֹרַחַת.  
 מִי בָּנָה וּמִי נָטַע?  
 כָּלְנוּ בַיַּחַד!  
 אֲנִי סָלַלְתִּי כְּבִישׁ בְּאַרְץ- יִשְׂרָאֵל

אֲז יֵשׁ לָנוּ אֶרֶץ,  
 וְיֵשׁ לָנוּ בַיַּת,  
 וְיֵשׁ לָנוּ עֵץ, יִשְׂרָאֵל.

אַרְץ- יִשְׂרָאֵל שְׁלִי יִפֶּה וְגַם פּוֹרַחַת.  
 מִי בָּנָה וּמִי נָטַע?  
 כָּלְנוּ בַיַּחַד!  
 אֲנִי סָלַלְתִּי כְּבִישׁ בְּאַרְץ- יִשְׂרָאֵל

אֲז יֵשׁ לָנוּ אֶרֶץ,  
 וְיֵשׁ לָנוּ בַיַּת,  
 וְיֵשׁ לָנוּ עֵץ, יִשְׂרָאֵל.

אַרְץ- יִשְׂרָאֵל שְׁלִי יִפֶּה וְגַם פּוֹרַחַת.  
 מִי בָּנָה וּמִי נָטַע?  
 כָּלְנוּ בַיַּחַד!  
 אֲנִי סָלַלְתִּי כְּבִישׁ בְּאַרְץ- יִשְׂרָאֵל

אֲז יֵשׁ לָנוּ אֶרֶץ,  
 וְיֵשׁ לָנוּ בַיַּת,  
 וְיֵשׁ לָנוּ עֵץ, יִשְׂרָאֵל.

אַרְץ- יִשְׂרָאֵל שְׁלִי יִפֶּה וְגַם פּוֹרַחַת.  
 מִי בָּנָה וּמִי נָטַע?  
 כָּלְנוּ בַיַּחַד!  
 אֲנִי סָלַלְתִּי כְּבִישׁ בְּאַרְץ- יִשְׂרָאֵל

אַרְץ- יִשְׂרָאֵל שְׁלִי יִפֶּה וְגַם פּוֹרַחַת.  
 מִי בָּנָה וּמִי נָטַע?  
 כָּלְנוּ בַיַּחַד!  
 אֲנִי בְּנִיתִי גֶשֶׁר בְּאַרְץ- יִשְׂרָאֵל

אֲז יֵשׁ לָנוּ אֶרֶץ,  
 וְיֵשׁ לָנוּ בַיַּת,  
 וְיֵשׁ לָנוּ עֵץ,  
 וְיֵשׁ לָנוּ כְּבִישׁ,  
 וְיֵשׁ לָנוּ גֶשֶׁר בְּאַרְץ- יִשְׂרָאֵל.

אַרְץ- יִשְׂרָאֵל שְׁלִי יִפֶּה וְגַם פּוֹרַחַת.  
 מִי בָּנָה וּמִי נָטַע?  
 כָּלְנוּ בַיַּחַד!  
 אֲנִי \_\_\_\_\_

אֲז יֵשׁ לָנוּ אֶרֶץ,  
 וְיֵשׁ לָנוּ בַיַּת,  
 וְיֵשׁ לָנוּ עֵץ,  
 וְיֵשׁ לָנוּ כְּבִישׁ,  
 וְיֵשׁ לָנוּ גֶשֶׁר,  
 וְיֵשׁ לָנוּ \_\_\_\_\_ בְּאַרְץ- יִשְׂרָאֵל

דתיה בן דור  
 ארץ ישראל שלי

הידעת?

נפתלי הרץ אימבר, מחבר ההמנון הלאומי - התקווה, כתב את המילים "עוד לא אבדה תקוותנו" כתגובה ל "אבדה תקוותנו" בחזון העצמות היבשות שבספר יחזקאל.

ויאמר אלי בן-אדם העצמות האלה כל-בית ישראל הנה הנה אמרים יבשו עצמותינו ואבדה תקוותנו נגזרנו לנו. לכן הנבא ואמרתי אליהם כה אמר א-דני ה" הנה אני פתח את קברותיכם והעליתי אתכם מקברותיכם עמי, והבאתי אתכם אל אדמת ישראל.

יחזקאל  
 לז, יא-יב

על סף חצי בית בארץ ישראל  
 עמד אבי  
 מצביע לצדדים ואומר:  
 בהריסות האלה נבנה פעם מטבח  
 לבשל בו זב ליתן  
 ישור הבר,  
 ובהריסות האלה  
 נקים פנות תפלה  
 למצא מקום  
 למקדש מעט.  
 אבי נשאר בסוף,  
 ואני - כל ימי  
 מציב פגומים  
 אל לב השמים.

ארו ביטון  
 פיגומים



## היודעת?

המעשה היה בתל אביב. ב-12 במאי 1948 דנה ההנהלה הלאומית (שנהפכה אחר כך לממשלה הזמנית) בפרסום הכרזה על ייסוד מדינה יהודית. אחרי שהוחלט דבר ההכרזה, עלתה על הפרק שאלת השם ותבעה את פתרונה המיידית. הוצעו הצעות שונות. בדרך כלל שיערו כי שמה של המדינה החדשה יהיה יהודה, אולם כאשר באו לבחון אותו מצאו בו מומים. האזור שהוקצה למדינה היהודית על ידי האו"ם היה כולו מחוץ ליהודה ההיסטורית, ואיחוי ירושלים עם המדינה היהודית העתידה נראה אז כחזון רחוק. לאחר שנזנחה המחשבה על יהודה הוצעו השמות ציון, צבר, ארץ-ישראל. כל אלה לא הניחו את דעת הנאספים. בן-גוריון היה הראשון שהציע את השם "ישראל". אחרי פקפוקים קלים נתקבל השם על לבם של רוב חברי ההנהלה ונתאשר בהצבעה.

מ. בריליאנט  
פלשתין פוסט

אחרי חצות, לקראת סוף ההצבעה, התעוררתי [...] רק קולו העמוק, המחוספס של הקריין האמריקאי בקע מן הרדיו שהופעל במלוא עוצמתו והרטיט את אוויר הלילה, או אולי היה זה קולו של אוסוולדו אַרְנֵיָה מברזיל, נשיא העצרת. בזו אחר זו קרא בשמותיהן של המדינות האחרונות ברשימה, על-פי האלף-בית האנגלי, ומיד חזר והרעים אל תוך המיקרופון שלו את תשובות נציגיהן.

יונייטד קינגדום:	אבסטינס.
ברית המועצות:	יס.
יונייטד סטייטס:	יס.
אורוגואי:	כן
ונצואלה:	כן
תימן:	נגד
יוגוסלביה:	נמנעת

בכך השתתק הקול בבת אחת. ופתאום דומיית עולמות אחרים ירדה והקפיאה את כל החיזיון, דממה מבועתת, אסונית, דממת המוני אדם עצורי נשימה שכמוה לא שמעתי אף פעם בימי חי, לא לפני הלילה ההוא ולא אחריו. עד ששב הקול העב, הצרוד קצת, להרעיד את האוויר דרך הרדיו ולסכם במין יבושת מחוספסת אך הרת עליצות: שלושים ושלושה בעד. שלושה-עשר נגד. עשרה נמנעים ומדינה אחת נעדרת מן ההצבעה. ההצעה מתקבלת. ובכך נבלע קולו בשאגה שבקעה מתוך הרדיו, גאתה וגלשה מן היציעים המשתוללים מחדווה באולם שְׁבִלִיִּיק סַאקְסִס, וכעבור עוד שתיים-שלוש שניות של תדהמה, של שפתיים מפושקות כמו צמאות ושל עיניים קרועות לרווחה, השתאג בבת אחת גם הרחוב הנידח שלנו.

עמוס עוז  
סיפור על אהבה וחושך

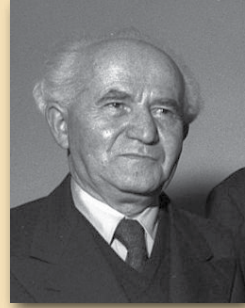






אנו קובעים שיהחל מרגע סיום הפנדט, הלילה, אור ליום שבת ו" אייר תש"ח, 15 במאי 1948, ועד להקמת השלטונות הנבחרים והסדירים של המדינה בהתאם לחוקה שתקבע על-ידי האספה המכוננת הנבחרת לא יאוחר מ-1 באוקטובר 1948 – תפעל מועצת העם כמועצת מדינה זמנית, ומוסד הביצוע שלה, מנהלת-העם, יהווה את הממשלה הזמנית של המדינה היהודית, אשר תיקרא בשם ישראל.

מדינת ישראל תהא פתוחה לעליה יהודית ולקיבוץ גלויות; תשקוד על פיתוח הארץ לטובת כל תושביה; תהא מושתתה על יסודות החירות, הצדק והשלום לאור חזנם של נביאי ישראל; תקיים שיון זכויות חברתי ומדיני גמור לכל אזרחיה בלי הבדל דת, גזע ומין; תבטיח חופש דת, מצפון, לשון, חינוך ותרבות; תשמור על המקומות הקדושים של כל הדתות; ותהיה נאמנה לעקרונותיה של מגילת האומות המאוחדות. מדינת ישראל תהא מוכנה לשתף פעולה עם המוסדות והנציגים של האומות המאוחדות בהגשמת החלטת העצרת מיום 29 בנובמבר 1947 ותפעל להקמת האחדות הכלכלית של ארץ-ישראל בשלמותה.



**דוד בן גוריון**

1973-1886

ראש הממשלה הראשון של מדינת ישראל ומי שהכריז על הקמתה. יו"ר הסוכנות היהודית וההנהלה הציונית - מוסדות "המדינה שבדרך". נולד באימפריה הרוסית (היום בשטח פולין) ובהיותו בן 14 הקים אגודה שמטרתה עליה לארץ והחייאת השפה העברית. בן-גוריון כיהן כראש הממשלה הראשון והשלישי, וכן בתפקידי שרים שונים, בראשם שר הביטחון. פעילותו הפוליטית, שנמשכה עד 1963, אופיינה בנחישות ובתעוזה, ולזכותו יש לזקוף רבים מהישגי המדינה הצעירה. כל ימיו חי בצניעות, וכשפרש מפעילותו הציבורית עבר להתגורר בצריף בקיבוץ שדה בוקר, שם גם נקבר לצד אישתו פולה.

**הרא"ה קוק**

1935-1865

ממייסדי הציונות הדתית. מייסד הרבנות הראשית לארץ ישראל ושיבת מרכז הרב. הגותו וספריו מהווים מרכיב משמעותי בהגות הציונית הדתית.

**אהרון דוד גורדון**

1922-1856

כונה "הצדיק החילוני". חלוץ ופועל חקלאי, הוגה ומורה-דרך לחלוצים, מנהיג לא מוכתר של מפלגת "הפועל הצעיר" בארץ ישראל, מייסד תורת-מוסר שבחייו ולאחר מותו כונתה על ידי בני דורו "דת העבודה".

אל תבטחו לכם אל דברי השקר לאמר, היכל ה" היכל ה", היכל ה" המה. כי אם היטיב תיטיבו את דרכיכם ואת מעלליכם, אם עשו תעשו משפט בין איש ובין רעהו. גר יתום ואלמנה לא תעשקו ודם נקי אל תשפכו במקום הזה, ואחרי א-להים אחרים לא תלכו לרע לכם. ושפנתי אתכם במקום הזה בארץ אשר נתתי לאבותיכם, למן עולם ועד עולם.

ירמיהו  
ז, ד-ז

מדינת ישראל תיבחן לא בעושר, לא בצבא ולא בטכניקה, אלא בדמותה המוסרית ובערכיה האנושיים.

דוד בן גוריון  
מהפכת הרוח

כנסת ישראל שואפת לתיקון העולם בכל מלואו, לסליחה מקורית מטהרת, שבאה לא רק מישועת נפש האדם והטבת רצונו מצד עצמו [...] - כי אם תיקון כולל לסיבת החטאים. [...] הכל, הכל צריך להיות מתוקן, הכל צריך להיות מטוהר. שאיפת ישראל לבניין האומה, לשיבת הארץ, היא שאיפה של עומק הטוב, החודר את כל היש בשורשו [...] פנייה עמוקה אל שורש כל הבניין, לכוננו בתיקון.

הרב אברהם יצחק הכהן קוק  
אורות, "ישראל ותחייתו", ג, כו

כוחו - ברוח, אבל לא ברוח ערסילאית, כי אם ברוח חיים עובדת ויוצרת. בכוח היצירה והתרבות נשוב לתחייה, ובכוח היצירה והתרבות נשיב לנו את ארצנו. לא בחסד לאומים, כי אם בכוח עצמנו, בהתחדשות עצמותנו על ידי הארץ ובהתחדשות הארץ על ידי עצמותנו.

א.ד. גורדון  
עם-אדם

כי מה שחסר לנו קודם כל, עוד גם קודם "ההחלטה הלאומית", הוא מקום קבוע למרכז לאומי רוחני, אשר יהיה "מקלט בטוח" לא ליהודים, כי אם ליהדות, לרוח לאומנו.

אחד העם  
ד"ר פינסקר ומחברתו





אחד העם

1856-1927

אשר צבי גינצברג, ידוע בשם העט "אחד העם". הוגה דעות, מראשי הציונות. מוביל הציונות הרוחנית

הרב משה יקותיאל אלפרט

1895-1955

היה ר"מ (רב מלמד) בישיבת עץ חיים בירושלים. שימש כמוכתר של שכונת בית ישראל בזמן המנדט הבריטי.



מההצעות לסמל המדינה

הצעה לפעילות



מה זכור לכם מחויית ההצבעה הראשונה שלכם או של קרוביכם?



מההצעות לסמל המדינה

בשעה 5:35 בבוקר השכם קמנו [...] לבשנו בגדי שבת לכבוד היום הגדול והקדוש הזה. כי "זה היום עשה ה' גילה ונשמחה בו". אחרי אלפיים שנות גלות או יותר, אפשר להגיד מששת ימי בראשית ועד היום הזה, לא זכינו ליום כזה, שנלך לבחירות למדינה יהודית ו"ברוך שהחיינו וקיימנו לזמן הזה" [...]. אני ואשתי וגיסי הלכנו לקלפי באזור 10, בית הפועל המזרחי, אשר ברחוב החבשים, ופנקסי הזהות של מדינת ישראל בידנו. בשמחה רבה ועצומה הלכנו את הדרך הקצרה מביתנו. [...] כל הדרך אל הקלפי, הלכתי כמו בשמחת תורה אצל הקפות עם ספר תורה, כי פנקס הזהות של ישראל היה בידי. לא היה גבול לאושר והשמחה שהיו לי. [...] השמש הביא את תיבת הקלפי, והיו"ר קרא אותי ואמר "והדרת פני זקן" [...] ברטט של קדושה ובהדרת קודש מסרתי לידי היו"ר את פנקס הזהות שלי וקרא את שמי מתוך הפנקס שלי וספר הבוחרים, [...] וביד רועדת וברגש של קדושה לקחתי פתק אחד מספר ב", רשימת האיחוד הדתי, ושמתי אותה לתוך המעטפה שקבלתי אותה מידי היו"ר, ונכנסתי שוב לחדר הקלפי, והראיתי לכולם כי יש בידי רק מעטפה אחת. והגיע הרגע הכי קדוש בחיי, אותו רגע שלא זכו לו לא האבא שלי ולא הסבא שלי. רק אני בזמני זכיתי לרגע קדוש וטהור כזה. אשרי לי ואשרי חלקי! בירכתי ברכת שהחיינו, ושמתי את המעטפה לתוך תיבת הקלפי. [...] הלכתי להתפלל, יום חג גדול.

הרב משה יקותיאל אלפרט מיומנו



הלואי ומענן תרד עלינו קשת הלואי שלעולם הזה יש תקנה. הלואי ויום יצמח מתוך סופה גועשת הלואי ולא תאבד לעד המתנה הלואי שהמדבר יצמיח עשב דשא הלואי ועוד נשב בצל התאנה. הלואי שלא נכאב ואיש אחיו יאהב הלואי ויפתחו שוב שערי גן עדן הלואי ויתמזגו מזרח ומערב הלואי ונחדש ימינו כאן כקדם. הלואי ולא ישא עוד גוי אל גוי חרב הלואי ולא ננטוש את דרך התקווה הלואי והאדם יהיה רחום עד ערב הלואי שיש סיכוי אחד לאהבה. הלואי שלא נכאב...

בעז שרעבי, אהוד מנור הלואי



מוזגים כוס רביעית בתקווה לשלום ולקיבוץ גלויות



אנו קוראים לאומות הפאחדות לתת יד לעם היהודי בבנין מדינתו ולקבל את מדינת ישראל לתוך משפחת העמים.

אנו קוראים – גם בתוך התקפת-הדמים הנערכת עלינו זה חודשים – לבני העם הערבי תושבי מדינת ישראל לשמור על שלום וליטול חלקם בבנין המדינה על יסוד אזרחות פלאה ושווה ועל יסוד נציגות פתאיפה בכל מוסדותיה, הזמניים והקבועים.

אנו מושיטים יד שלום ושכנות טובה לכל המדינות השכנות ועמיהן, וקוראים להם לשיתוף פעולה ועזרה הדדית עם העם העברי העצמאי בארצו. מדינת ישראל מוכנה לתרום חלקה בפאפז משותף לקידמת המזרח התיכון כולו.

אנו קוראים אל העם היהודי בכל התפוצות להתלכד סביב הישוב בעליה ובבנין ולעמוד לימינו במערכה הגדולה על הגשמת שאיפת הדורות לגאולת ישראל.

פתוך בטחון בצור ישראל הננו חותמים בחתימת ידינו לעדות על הכרזה זו, במושב מועצת המדינה הזמנית, על אדמת המולדת, בעיר תל-אביב, היום הזה, ערב שבת, ה" אייר תש"ח, 14 במאי 1948.

שאלה לדיון

האם מדינת ישראל היא אכן הבית של יהודי התפוצות? האם יהודי התפוצות רואים בישראל את ביתם? האם על כל היהודים לעלות לארץ ישראל?

וְשֵׁפֶט בֵּין הַגּוֹיִם וְהוֹכִיחַ לְעַמִּים רַבִּים וְכָתְתוּ חֻבּוֹתָם לְאֶתִים וְחֲנִיתוּתֵיהֶם לְמַזְמְרוֹת לֹא יִשָּׂא גוֹי אֶל גּוֹי חָרָב וְלֹא יִלְמְדוּ עוֹד מִלְחָמָה.

ישעיהו  
ב, ד

לא עוד מלחמה, לא עוד שפיכות דמים, לא עוד התקפות

מנחם בגין  
נאום בטקס חתימת הסכם השלום עם מצרים

תִּקַּע בְּשׁוֹפָר גָּדוֹל לְחַרוּתְנוּ, וְשָׂא נֶס לְקַבֵּץ גְּלוּיֵינוּ, וְקַבְּצֵנוּ מֵהָרָה יַחַד מֵאַרְבַּע כְּנָפוֹת הָאָרֶץ לְאַרְצֵנוּ.

מתוך תפילת שמונה עשרה

עמי, עמי, מתי תתאחד? כבר היגיעה השעה לאחדותנו! נתעורר מכל קצוות ארצות פזורנו ונבנה לנו אומה שלמה ומאוחדת לחטיבה אחת ובלתי נפרדת. יקומו הגאונים והרבנים היותר מפורסמים ויתעודו "ועד חכמים" למען יסירו את המכשולים העוצרים בעד אחדותנו הדתית והמסורתית.

חיים אבולעפיא  
החירות



הידעת?

מילים אלו של מנחם בגין שימשו במשך שנים כמוטו של תחנת קול השלום שהוקמה ע"י פעיל השלום, אייביתן.



U.S.A.F

מנחם בגין

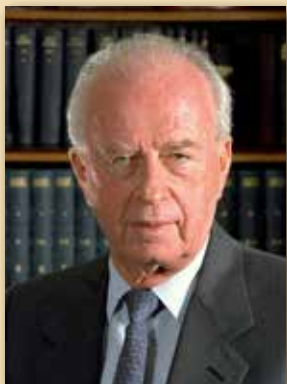
1992-1913

ראש הממשלה השישי של מדינת ישראל. מפקד האצ"ל. חתימתו על הסכם השלום עם מצרים זיכתה אותו בפרס נובל לשלום.

הרב חיים אבולעפיא

1917 - לא ידוע

החכם באשי של טבריה. נאבק בפירוד העדתי ייסד מסגרות משותפות עם המושבות באזור טבריה.



Creative Commons

### יצחק רבין

1995-1922

ראש הממשלה החמישי של מדינת ישראל. פיקד על המאמצים להסרת המצור על ירושלים במלחמת השחרור. הוביל את צה"ל לנצחון במלחמת ששת הימים כרמטכ"ל. כיהן כשגריר ישראל בארה"ב וכראש ממשלת ישראל. חתם על הסכם השלום עם ירדן ועל הסכם הביניים עם הפלסטינים. זכה בפרס נובל לשלום ב-1994. נרצח בידי מתנקש ב-1995.



### הצעה לפעילות

מה תאחלו למדינת ישראל לשנה הקרובה? תוכלו לכתוב את איחוליכם בכרטיס ברכה, ולבדוק ביום העצמאות הבא האם התגשמו.



מההצעות לסמל המדינה

אתם חוזרים מחר מחרתיים לבתיכם, אתם חוזרים אל ארצות מגורכם. מה תספרו לבני משפחותיכם? מה תגידו לילדיכם? איזו בשורה תביאו מהשבוע הזה בירושלים? מהקונגרס הזה? ממדינת ישראל? ספרו להם שהייתם בבית, שבאתם לבקר בבית שלכם. אפילו אתם יושבים כבר שנים ודורות בבואנוס-איירס ובמלבורן, בניו יורק ובלוס אנג'לס, בלונדון ובבריסל, כאן זה הבית שלכם. אנחנו הבית של כל יהודי בעולם. אנחנו המקלט, אנחנו גם האחריות.

יצחק רבין  
נאום בפני הקונגרס הציוני ה-32



בְּשָׁנָה הַבָּאָה נִשָּׁב עַל הַמְרֻפָּסֹת  
וְנִסְפָּר צְפָרִים נוֹדְדוֹת  
יְלָדִים בְּחִפְזָה יִשְׁחָקוּ תּוֹפְסֹת  
בֵּין הַבֵּית לְבֵין הַשְּׂדוֹת

עוֹד תִּרְאֶה, עוֹד תִּרְאֶה  
כְּמָה טוֹב יְהִיָּה  
בְּשָׁנָה, בְּשָׁנָה הַבָּאָה

עֹנְבִים אֲדָמִים יִבְשִׁילוּ עַד הָעָרֶב  
וְיִגְשׂוּ צוֹנְנִים לְשִׁלְחָן  
וְרוּחוֹת רְדוּמִים יִשְׂאוּ עַל אֵם הַדָּרָךְ  
עֵתוֹנִים יִשְׁנִים וְעֵן

עוֹד תִּרְאֶה, עוֹד תִּרְאֶה  
כְּמָה טוֹב יְהִיָּה  
בְּשָׁנָה, בְּשָׁנָה הַבָּאָה

בְּשָׁנָה הַבָּאָה נִפְרֵשׁ כְּפוֹת יָדַיִם  
מוֹל הָאוֹר הַנֶּגֶר, הַלְבָּן  
אֲנֹפָה לְבֹנָה תִּפְרֵשׁ בְּאוֹן כְּנֹפִים  
וְהַשְּׂמֵשׁ תִּזְרַח בְּתוֹךְ

עוֹד תִּרְאֶה, עוֹד תִּרְאֶה  
כְּמָה טוֹב יְהִיָּה  
בְּשָׁנָה, בְּשָׁנָה הַבָּאָה

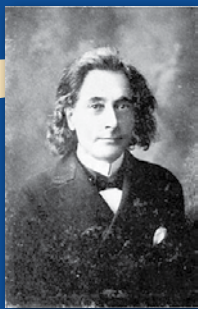
אהוד מנור  
בשנה הבא



כֹּל עוֹד בְּלֵב פְּנִימָה  
נִפְּשׂ יְהוּדֵי הוֹמְיָה,  
וּלְפָאֲתֵי מְזָרַח, קְדִימָה,  
עַיִן לְצִיּוֹן צוֹפִיָּה,

עוֹד לֹא אֲבָדָה תְּקוּתָנוּ,  
הַתְּקוּהָ בֵּת שְׁנוֹת אֲלֵפִים,  
לְהִיּוֹת עִם חִפְּשֵׁי בְּאֲרָצֵנוּ,  
אֶרֶץ צִיּוֹן וִירוּשָׁלַיִם.

התקווה  
נפתלי הרץ אימבר



השנה אנחנו גאולי ישראל,  
לשנה הבאה כל ישראל  
בני חורין בארץ ישראל

מתוך ההגדה הקיבוצית לפסח



